

Epistola, quam ad me Lollu. suavisime dedisti plena est non solum officij, sed etiam eruditionis. Polebat autem nonnihil, quod et multis verbis id a me contenderes, quod a me ipso tibi tali viro, vltro oblatum oportuisset. Quid est n. quod in hoc labore litterario accidere mihi posset gratias, quia eos natus collegas, qui et natura bona habent, et perlegantem doctrinam, illam quidem, ut vident amplificare progressusq. scholasticos: hanc autem ut possint. Itaq. grata mihi semper fuit tui memoria. Et primu. tuas egregias doctas. Qu. Augustinus Legend. hic domi mee coenans praedicauit. Ac deinde multo etiam orator, postq. qualis esres cognoui ex sacri litteris, qui vir, omni genere artium humanitatis ad vnguem peritus, doctrinae laudes ut nictetur acutis: ita etiam multo exactius explorat, et iudicat. Postremo iam hoc tua persue. Epistola ut apud me ad commendationem nihil posset addere. Satis id mihi, et quidem in optima partem cognitis est Lollu. Adama. Neq. quidq. est quod malim, quia ostendi mihi occa- sionem, qua pariter et tuis rebus, et nostrae iuuentuti possum quid optime consulere. Sed vides mi. frater, cuiusmodi sint nostra haec tempora, quibz omnia miscentur sursum, deorsum, omnia maris furor, et ex hoc barbaris occupant. Nihil est pietati loca re, sicutum, nulla virtutis ratio ducitur, necdum doctrinae ster. honos, et gratia vixit. Libe- ralem bene informata ingenia, et exercere, et experiri volunt, perquam exigua hic sunt proposita. Magistris artium praemia, dantur fortasse quinquaginta, qui certe ad annu. victum non sunt satis, crescentibz semper reru. preijs. Quidem copiose, & liberaliter etatem hic ago, ex comitatu, et contubernio studiosoru. iuuentu, quos mihi semper adiunxit dei benignitas, et prouidentia: at si mihi ex emolumentis scholasticis faciendz esset sumptus, vix ad victum necessarius impensu. superesse posse. Maritimos mores habent vicina maris fluctibz ciuitates, quae disceptam suam, et artem, nautica in portandis frumentis, et piscibus, pluris aestimat, quae septem artes liberales, et ingentis litteraru. cumulos, cu. toto musarum choro. Et quamuis parioris doctrinae vocibz omnia eis rostra circum sonat: no. desinit tamen, quibz ser- mone vite, charior sit porci, aut lagena, ut perquam difficile sit, serui impigre la- laborantis industriam, tam ingratis miguora animis no. minui, ac debilitari. Sed fami. annona breuia: quam Pustburgi multo parabilius est, ut si tibi ad stipendiu. scholare, aliquis non magnus contubernaliu. numerus accedat: non sit operosum ea angurere, quae sunt ad liberaliter viuendum necessaria, praesertim tibi Th. Orosius. et alij, quae promissionem habet vitae praesentis, et futurae. Si quam igitur spem bona haec adest, proxima, nobis fecerit, no. desina pro te mihi, faciamq. te perferre. Vale. [Die 5. Jan. 1573]

continuo.

Amplissimo Consuli Eilardo Hauemano,
et Venerandis Collegis.

[= Mscr. A. 12. N. 204]

Nr. 222)

Clarissime, Justissimeq. D. Consul. Eara. promissionu. fiducia, quae mihi nuper a vestra excellentia datae sunt, no. verebor, memoru. (quod auit.) nonere. Ego omni studio, diligentia, et fide versatus sum, hactenus in mea scholari. vocatione, et mihi venerandis Senatui per scholarchas impisse, et fideliter exsequi iussit. Quod si hic a me vlla pars effici, aut per misitiam deprauata est, aut per incuriam praeterita: Age interrogentur testes, et nati grandiores discipuli, tum etiam, collega et Magistri, quereite rem, et cognoscat: Nisi simplicis, et assidui, Moderatori officio ass. laborasse, et liberali- ter persunctus sum, Non unquam graui ore domu. mihi dextra redito: sm et res clamat, et opus de artifice testatur, et cives vestri, quorum liberos ad omne humanitatem informa- uimus, vno pariter ore confitentur etiam illi, qui paru. nobis aequi sunt, per dei gratiam omnia, quae bonu. institutorem decent, facta, transactaq. esse. Quid obstat obsecro, quur. non ut alijs in schola magistris: Ita et mihi plus oneri portanti, pactum opere, pietat. aliquando tribuatur? An vero est quisquid in tam copiosa Republ. cu. vni de- finatq. nimis ferio, vel mesonata, vel mediastina? qui, quid delipentiam, et fidem sua prouidentia vestrae probauit: semper ore suo dirigit, semper in honoratq. dimittatur? Ante annos sex (ut opinor) et ul. saeuente in vrbe perhilitia, peregrinor & hic oblectare in villa nobilissimi viri Herberti van. Langer vocatus Heidelbergam ab illius Ecclesiae Proceribus

Et honesto loco in illa esse Academia, coniumcavi ea rem primū per litteras cū meis Scholaribus, Iusserāt illū me, ad hoc mung, cū me obstrinxerāt, reuerēti, Vbi veni, propter contentiones, quae erant a statione discedere, res ad Senatū relata est, quāq; fregit adesse, tunc cōmūq; Liberorum meorū, et dulcissima coniugis memoriā meū animū vulnerat, quos mihi Aati potissimū pifficū mgresso, scūissima pēris subdixit, Obfirmavi animū nūlo minq; famq; p dē Gratiā ad sexu usq; anni exitū, nunquam satis exantlatam laborem magno conatu proceci, Semel interea Senatq; beneficis, mercedem annuam accepi. Indigna haec res est, et intoleranda. Liberalitatem bona mge possit, Plura non addam, ne de vestra benevolentia videar dissidere. Obligatione est opus, aut videar quod malui argento. Locupletet vos iterim Domini sapientia & consilijs salutaribus, fiat. 6. Idus Januarij. P. S. 73. vestra potestatis imperio subditq; Johannes Molang.

Ad Jacobum ^{Compelemm} ~~Compelemm~~

Nr. 223)
[Hrnt.
a. 92.
Nr. 285]

De Cane usū sequor id quod est in epistola BE. et ea res mihi nonnullas obrecta, tunculas peperit: fraudare nolui me & meos immortalibus beneficijs que distribuit Divinus Christi in tam necessaria exaritatione. Procebus autem et Tomba in eo ritu hāc fuit. Die Mercurij quae proxima Solemnitatis antecessit. segregati centum & 70 pueri quorum aetas nondum informata satis est, reliquos in templum duxi. ibi M. Marcus Menningus antea tes idistentibus duobus collegis de institutione S. Cane et causis & fructu. De pœnitentia & fide de vero usū & abusu sacramenti prolixē et familiariter in ipso verbo Verba fecit. Posthac obambulans modo pueros, nunc Adolescentes grandiusculos, speciatim interrogavit de certis doctrinae Partibus quas ipse felix explicans acriter ad studium religionis & Amulavit. Postremo simul in genua incumbentes supplici oratione Postulavimus a Patre celesti delictorum nostrorum, absolutionem fiducia et nomine filij ipsius. Iesu Christi. Cum digrederemur: D. Guilielmus Vosius Minister magno quadam animo, praedixit Dixit mihi praetereunti. Hunc iam primā pugnam auricularie confessioni in cor, uices infirmus. Prope diem eam si deus vover, etiam superbam faciemus. Postridie cum adesset reliqua ecclesia. Menningus e suggestu doctrinam de S. Cena tam mte ere Proposuit et idola erroresq; varios tam manifeste ingulavit: ex ipso BE. (si quid ego ex eius libris iudico) si affuisset in nihil requirere potuisset. Tāxavit hoc quoq; quod nonfrangeretur panis ita ut par fuit et quasdam alias reliquias auita superstitionis quas oporteret paulatim reprobare, obsecrans fratres ut pro restitutione purioris doctrinae ora Iervm grati essent. et hos ad perfectionem agitus Inuarent non abster, nisi quibusdam Ceremonia maculis, cogitarent plus momenti esse in pulchra facie Diplomatis celestis: Quam in parvis rebus sigilli. Peracta Concione cum cecinissent Queri hymnum Germanicum. Primus Menningus cenam Dni manducavit, hunc sequutus est Vosius ego me his tertium adiungi cum duobus collegis scholasticis. Nos sequuta est iuventa distincta in classes. Sine Superstitione quidem: sed tamen cū summa reuerentia. Erant in pueris classis & iuncta quidam non admodum aduēti, ea quoq; res me in odium meorum Vocavit. Nam nemo in his fuit qui non praedixit Profermata Pietatis. et plus quam annum totum mane ac vespere audierit meas quotidianas commonefactiones ad timorem & fiduciam Dei, ac domini nostri Iesu Christi. Tales pueri ab infantia in familiam domini adoptati et in paedagogia Christiana scholam iam annos aliquot duos, aut tres bona fide exēti si ad Mensam ecclesiae non sunt idonei: quando tandem erunt? Isti potius cum sua religione odio digni sunt qui nodum in scirpo quaerunt. Equidem arbitror Hebræorum pueros pascha cum suis parentibus manducasse commonefactos tamen & bene informatos quid sibi hic ritus vellet. Sed haec alij iudicent ego patienter altum opteono. Vale

[Dpsis Calendis Marti 1593]